

21 MAART 2010 – VIJFDE ZONDAG IN DE VEERTIGDAGENTIJD

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Kris DEPOORTERE —

In klei schrijven

ER IS TUMULT OP HET TEMPELPLEIN in Jeruzalem. Er komt een groep schriftgeleerden af. Ze sleuren een vrouw mee. „We hebben haar op heterdaad betrapt bij overspel. Volgens de Wet van Mozes moet ze gestenigd worden. Maar jij, Jezus, wat denk Jij ervan?” Beseffen ze dat Jezus het oude verhaal van Suzanna en de ouderlingen zal herschrijven (Daniël 13)?

Waar is de overspelige man? Voor overspel moet je toch met z'n tweeën zijn? Ik denk echter dat het onjuist is als we dit louter lezen als „de mannen gaan weer vrijuit”. De joodse wet was erg duidelijk: bij overspel moesten beiden gestenigd worden.

We moeten opnieuw door de feiten heen proberen te kijken. De vrouw is hier symbool van Jeruzalem (zoals bij de profeet Hosea bijvoorbeeld), dat overspel pleegt en straks Jezus in de steek laat. (Nu zou dat ook een man kunnen zijn natuurlijk, maar eigenlijk gaat het om 'ons', vrouw of man.)

De schriftgeleerden vormen een kring van veroordeling rond de vrouw. Ze spijkeren haar vast op haar zonde. Ze hebben haar waarschijnlijk niet eens ondervraagd, niet naar haar ellende gepeild. Maar ook Jezus houden ze gevangen in de kring. Hij zit klem, wat Hij ook antwoordt. Zegt Hij: „Ja, die vrouw moet worden terechtgesteld”, dan gaat Hij in tegen zijn boodschap van liefde en vergiffenis. Zegt Hij dat ze niet gedood moet worden, dan overtreedt Hij de Wet van Mozes.

Jezus schrijft met zijn vinger „op de grond”. Iets wat God nog al eens doet. Op de rotsen van de Sinaïberg schreef God met zijn vinger de stenen tafelen met de Tien Woorden van Leven, de Wet van Mozes (Deuteronomium 9, 10). In Daniël 5, 5 schrijft de vinger van God op de muur van het paleis, terwijl koning Belsassar een slemppartij organiseert met de kelken uit de tempel: „Gewogen en te licht bevonden.”

Jezus schrijft. De schriftgeleerden dringen aan en Jezus zegt: „Wie van jullie zonder zonde is, moet maar met de steniging beginnen.” En Jezus hurkt weer en schrijft verder. Wat zou Hij schrijven? Kerfstokken met de zonden van de omstanders? Neen, waarschijnlijk niet. Hij schrijft zijn nieuwe Wet in de grond.

Welke grond? Zandgrond, stof op het tempelplein, dat wegwaait zoals de zonden van de vrouw? Het kan. Het zou mooier zijn, als het kleigrond was, denk ik. Klei is scheppingsmaterie. Daaruit heeft God mensen geschapen en er zijn Adem in geblazen. Jezus grift niet meer in rotsgrond. Dat zou de oude Wet zijn van het stenen hart. Nu gaat het om de Wet van een hart van vlees. En die wordt in klei geschreven.

En het eerste wonder gebeurt, misschien het grootste. De knellende kring van de veroordelenden. Ze druipen af, de oudsten het eerst. En niemand gooit een steen. De schriftgeleerden zijn op heterdaad betrapt van veroordeling. Jezus laat ze gaan. Onverdiend. De ouderlingen in de geschiedenis van Suzanna werden gedood (Daniël 13). Hier niet. De schriftgeleerden delen in Jezus' vrijspraak. Ze worden niet met hun neus op de feiten gedrukt, maar op hun hart (Gerard Braet, preek van de week van deze zondag 2007).

Ten slotte staat Jezus alleen met de vrouw in de kring. Welke kring? Er is geen kring meer. Toch wel, er is nog de innerlijke kring van de wroeging en verdriet, die de vrouw versmachten. Jezus vraagt: „Vrouw, waar zijn ze? Heeft niemand u veroordeeld?” „Vrouw”, zegt Jezus. Hij herstelt haar in haar mens-zijn. „Niemand, Heer, heeft stenen gegooid”, zegt ze. „Ik veroordeel u ook niet,” zegt Jezus, „maar zondig van nu af niet meer.”

Het verhaal is ongenueanceerd en onaanvaardbaar. Ja, even ongenueanceerd als de liefde. Ja, onaanvaardbaar, zolang we menen dat we buiten die kring staan. Het verhaal spreekt maar aan, als we weten dat we ook in die kring staan. Als schriftgeleerden of als ontrouwe mensen. Dan komt Gods onverdiende goedheid overweldigend naar boven.

Ook wij krijgen een nieuwe kans. Een kans om de stenen waarmee we mensen willen veroordelen, naast ons neer te leggen en er bruggen mee te bouwen. Een kans om het verleden aan God toe te vertrouwen en naar de toekomst te kijken. Er is dan geen verleden meer, alleen toekomst. In alle geloofsgemeenschappen wordt in de komende weken een verzoeningsviering ingericht. Misschien dit jaar wél binnen die kring gaan staan?

Is dit al een beetje Pasen? Dan wordt immers de grootste steen weggerold. Dan treedt de nieuwe Wet van het hart in voege. Met de vinger in scheppende klei gegrift.

EERSTE LEZING

JESAJA 43, 16-21

Zo spreekt de Heer, die door de zee een weg legt, een baan door de onstuimige golven; en die wagen en paard daarover laat gaan, leger en strijdmacht, gesloten aaneen, maar dan gaan ze rusten, staan niet meer op, uitgeblust zijn ze, uitgedoofd als een vlaspit.

„Denk niet meer aan het verleden en sla geen acht op wat reeds lang voorbij is: Ik onderneem iets nieuws, het begin is er al: ziet ge het niet? Een weg leg Ik door de steppe, rivieren laat Ik stromen door de woestijn. De wilde dieren zullen ontzag voor Mij hebben, de jakhalzen en de struisvogels; want door de steppe laat Ik beken stromen, rivieren door de woestijn, zodat mijn uitverkoren volk zich kan laven: en dit volk dat Ik Mij gevormd heb zal mijn lof verkondigen!”

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE FILIPPENZEN 3, 8-14

Broeders en zusters,

Ik beschouw alles als verlies, want mijn Heer Christus Jezus kennen gaat alles te boven. Om Christus heb ik alles prijsgegeven en houd ik alles voor afval, als het er om gaat Hem te winnen en één te zijn met Hem. Ik heb geen eigen gerechtigheid op grond van de wet; mijn gerechtigheid komt door het geloof in Christus, ze is een gave van God en steunt op het geloof. Ik wil Christus kennen, ik wil de kracht van zijn opstanding gewaarworden en de gemeenschap met zijn lijden, ik wil steeds meer op Hem lijken in zijn sterven, om eens te mogen komen tot de wederopstanding uit de doden.

Niet dat ik het al bereikt heb. Ik ben nog niet volmaakt. Maar ik streef er vurig naar het te grijpen, gegrepen als ik ben door Christus Jezus. Nee, vrienden, ik beeld mij niet in er al te zijn. Alleen dit: ik vergeet wat achter me ligt, ik reik naar wat voor me ligt, ik storm af op het doel: de prijs van Gods heerlijke roeping.

EVANGELIE

JOHANNES 8, 1-11

In die tijd begaf Jezus zich naar de Olijfberg. 's Morgens vroeg verscheen Hij weer in de tempel en al het volk kwam naar Hem toe. Hij ging zitten en onderzocht hen.

Toen brachten schriftgeleerden en Farizeeën Hem een vrouw die op overspel was betrapt. Zij plaatsten haar in het midden en zeiden tot Hem: „Meester, deze vrouw is op heterdaad betrapt terwijl ze overspel bedreef. Nu heeft Mozes ons in de Wet bevolen zulke vrouwen te stenigen. Maar Gij, wat zegt Gij ervan?” Dit bedoelden ze als een strikvraag in de hoop Hem ergens van te kunnen beschuldigen.

Jezus echter boog zich voorover en schreef met zijn vinger op de grond. Toen zij bij Hem aanhielden met vragen richtte Hij zich op en zei tot hen: „Laat degene onder u die zonder zonden is, het eerst een steen op haar werpen.” Weer boog Hij zich voorover en schreef op de grond. Toen zij dit hoorden dropen zij een voor een af, de oudsten eerst, totdat Jezus alleen achterbleef met de vrouw die daar was blijven staan.

Nu richtte Jezus zich op en sprak tot haar: „Vrouw, waar zijn ze gebleven? Heeft niemand u veroordeeld?” Zij antwoordde: „Niemand, Heer.” Toen zei Jezus tot haar: „Ook Ik veroordeel u niet; ga heen en zondig van nu af niet meer.”

Schriftlezingen © Katholieke Bijbelstichting 's Hertogenbosch, www.bijbel.net